

Nro. 12.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENC. DELEMÉBÖL.

*Költ Bétsben, Kedden a'ral Univerzitasnak 9 ik napján
1802-ik éjz időben.*

B é t s.

Fő Tisztelendő Fengler József Úr, Győri Püspök, és Cs. Királyi valóságos Titok Tanácsos eö Excellentiája, életének 69-dik esztendejében ezen hónapnak 4-dikén itt Bétsben ki múlt a' világból. A' József várossában po'gár szüléktől vette származását, magát a' Kegyes iskolák' Rendjébe avattatta bé, a' felsőbb tudománynaknak tanítójává rendeltetett, 's végre a' Wieneri Cs. Királyi Akademiában Udvari P. p. pá neveztetett. Ezen hivatalnak buzgó fo'ytása által érdemelte 18 esztendők muva, hogy a' Győri Püspöki megyének Fő Pásztorává rendeltették.

M

Frantzia Respublika.

A' Frantzia levelekben így adatik elő különböző-különb országok szerént az egész világ' mostani lakosságának száma: — Az Orosz Birodalomban 31 — Svétziában 3 — az Europei Török országban 8 — Német országban 47 — Frantzia országban 80 — Nagy Britanniában 12 — Olosz országban 18 — Helvétziában 2 — Spanyol országban 10 millió, végezetre Daniában 2 millió 4 száz ezer, és Szövetséges Belgiumban 1 millió 8 száz ezer — következés képpen egész Európában 165 millió 2 száz ezer emberek, találtnak. — Egész Ásiában 580 millió, Afrikában 75 millió, Amérikában 150 millió 6 száz ezer — következésképpen az egész világon 970 millió 8 száz ezer embereket számlálnak.

Ezen véghetetlen sok emberek között csak azzala' szerentsével is kevés dítsekedhetik, a' mit a' Frantzia levelek egy Secondigny nevű öreg legényről irnak. Ez már 106 esztendő ember, és még is olyan jelentés tétetődött felőlle az ő Departamentje béli Préfektustól az országglószékhez, hogy igen egeszleges ember jól bírja magát, jól eszik iszik, csak a' kívántatik, hogy rendelkezésére valami segedelmet, meg gondolván azt, hogy 8 14-dik Lajos alatt születettvén, Bónapartét is szerentséje volt, még pedig — pápa szem nélkül — látni! — Ez az ember a' Chouan vidéken lakik, és történt a' többek közt egy alkalmatossággal, hogy a' Royálista katonák valami 150 Respublikánusokkal keményen bánván, az egygyik már az ő fejéhez is hozzá mérte volt a' kardját, melyre az öreg Secondigny felkiáltván. — *mitsoda! hát nem bészüllöd e' meg az én száz esztendeimet?* — a' vad katona ezen szóknak hallasára egészen meg juhászott, és nem ölte meg az öreget.

Lyonból, ezeket írják Jan. 21. dikén.

Ez a város, Romának akkori állapotjához hasonlít, mikor a világ fő városának lenni tartott. Vannak itt minden Olasz országi tartományokból, minden féle nemzetektől, és minden Frantzia Departamentek Kormányfőszékeiktől való Küldetettek, kikre a van bízva, hogy az Első Konzult közöntsék, és a kik rendre mányán audentziára bocsátatnak ahhoz, a' kitők Frantzia ország' újjászülőének 's Europa' megbékéltetőjének neveznek.

Magános személyeket is tsalt Lyonba igen nagy számmal mind idegen országoktól mind pedig kivált a' szomszéd Frantzia Departamentekből valamint egy felől a' Konzult személynek, úgy más felől az ő kedviért történő sok fényes innepléseknek, vendégségeknek, 's ritka pompáknak láthatása. — Az idegen Hatalmasságoktól szünet nélkül jönnek mennek itt a' Kurirok. Jan. 13: dikán Pétersburgból, Angliából pedig 13: dikban is 14: dikben is érkezett meg egy egy Kurir. Minden körülállalókból remélnet. Lyon városa, hogy övé fog lenni az a' ditsőfleg és ditselkedés, hogy az ő kerítéséből hallja meg nem soká mind Frantzia ország a' maga boldogságának, mind pedig egész Európa a' maga tésenségének meg fundaltatodásáról való bizonyos hírt. — Nápolyból is igen kedves hírekkel érkezett ide egy Kurir. Felejtődnek lassan-lassan a' múlt idők béli keserves történetek; 's az egymashoz való hajlandóság kötele naponként erőhőkik Nápoly és Frantzia országok között is.

Mindenek felett nagy öröme van a' Lyoniaknak azon, hogy az Első Konzult ily erőfleg szivére vette az ő boldogságokat, a' ki egyéb vigasztaló szavai között a' felől is bizonyosokká tette őket, hogy ezentúl a' kereskedés béli új

kötések szerént, még az Orosz Birodalommal is sokkal hasznosabban folytathatják kereskedéseknek különbözőféle nemeit, mint ennek-előtte.

Minister *Chaptal* egy 32 személyvekből álló Tanácsot rendelt Lyonban, a' mely három ágakból áll; egyik a' kereskedésre, másik a' kézművekre és mesterségekre, a' harmadik pedig a' földművelésre ügyel.

A' *Bordeaux* városa béli kereskedők's közönségesen a' városnak minden lakossai is szeretnék, ha az Első Konzul őket is meg látogatná, mint ez a' következő levélből kitettszik, melyet a' *Bordeaux* béliek egy követség-által küldöttek Lyonba hozzá: — „

„Első Konzul! Lyon örvend a'te jelenlétednek. *Bordeaux* vágyodik ezen szeretésére. Fundálván a' Cisalpinai Republika boldogságát, jöjj a' Girondi lakosok' ohajtásának eleget tenni, minekelőtte a' Párisiakat ki elégitéd. Találsz itt egy Departamentren, mely kereskedésének és boldogságának helyreállítását, valamint egész Fr. ország, néked közzöni. Ha az erántad való haladatosság, kötelessége minden Frantziáknak: mennyivel inkább fogja a' miénket nevelni a' te jelenléted, és szeretetünket, tiszteletünket fellobbantani! A' Girondi hivatal béli személyek és a' *Bordeaux* béli polgárok csak érezni, de ki fejezni, indulatjokat erántad, nem tudják. Az ő pennájok néked csak által írja kívánágaikat, hanem a' törekedéff, hogy haladatosságokat jótémenyeidhez hasonlóva tehessék, sziveikben hagygya. — Tisztelünk és jót kívánunk, etc.“ —

„Az alirottak.

Az Első Konzul meg közzönte a' *Bordeaux* bélieknek hozzá viseltető iadulatjokat, és megígérte nékiek; hogy mihelyest a' körülállások

engedik, a' Republikának külömbkülömb részeit, nevezetesen Bordeaux vároffat is meg fogja látogatni.

Az a' bál, a' melyet a' Lyoniak Jan. 15-dikén éjzaka adtak az Első Konzul kedviért, igen fényes és népes volt. — „A' Lyoni három Polgármesterek estvéli 8 órakor Bonapartéhoz menvén, jelentették néki, hogy minden készültek megtettek, és hogy három ezer emberek egyedül csak az ő megjelenését várják. — A' mint a' bálházba bé léptek, a' leg előbbször szemekbe tűnő tekintet csaknem igazó volt. Ezer vállogatott szépek, gondolható szépségü ruhákba öltözködve, nyóltz rendbéli gráditsokon egymás háta megett való sorokban állottanak; a' szép világosítás és a' gyémantok' rogyogása, le irhatatlan; a' Konzulnak és feleségének bé lépésekre, mindenek fel állottak, és téle torokkal kiáltották: éljen Bonaparte! éljen Bonaparténé! — A' palotának egyik végében volt számokra egy ülő hely készítettve: középben volt egy piramis, melyre a' Konzul állóképe volt fel állittatva, kezét egy orosz lanyon tartván. A' piramis fundamentomá a' hadi külömbkülömb fegyverek ékesítették: és egyik oldakán az Arcolei, a' másikon pedig a' Marengói ütközet szemléltettek. — Az örvendetes lármát nagy tsendesség követvén, szep muzsika és énekülés kezdődött; a' muzsikusok és énekesek Lyoni ifjak és muzlika szeretők voltak, a' kik a' nagy vitéznek külömbkülömb tselekedeteit magasztalták. Az után el kezdődött a' tántz, és virattig tartott.

Ugyan ezen napra a' Bonaparte' piatzának neveztető piatz is igen pompáson fel ékesített volt, és tűzjáték tartatott rajta, melyet a' Konzul és Konzulné is meg néztek, a' bálba való menetel előtt. A' piatz közepén szemléltetett egy igen pompás alkotmány, a' mely a' Konstan-

nek kelljen ez úttal ki lépni? — Ugy gondolkoztak némelyek, hogy a' Megtartó Tanács majd csak kapni fogja a' pennát, és az Oppozitzió pártján lévõ, vagy az Országglófszékkel ellenkezõ tagokat, kik között *Chenier, Chazal, Benjamin Constant, Garat, Boissy d'Anglais, Daunou* a' nevezetesebbek, ki törli a' laistromból. —

Azonközben csakugyan jobbnak ítélte a' Megtartó Tanács nem csak ezt nem tselekedni, hanem hogy voksolás által, 's még ne is a' ki lépõket hanem a' jövendõre is még maradandókat nevezze ki; minthogy így nem olyan ábrázat adódik a' dolognak, mintha a' ki maradandók a' további Képviselõsége méltatlanoknak íteltetnének, hanem inkább hogy mind a' 4 százan, a' kik t. i. a' nyolczadik esztendőben Képviselõkké rendeltettek volt, jövendõre nézve is mind méltóknak íteltetnek, 's ha a' vokok többsége kedvezni talál nékik, valósággal ki is fognak választatni.

Azt mondják, hogy annakalkalmatosságával, mikor a' Tribunátusban és Törvényhozó Tanácsban az Országglófszék által javasoltatott Polgári Törvényes könyvnek némely tikkelyei vizsgálva vettettek, *Cheniernél* minden nap gyűléseket, és tanácskozásokat tartottak az Oppozitziónak valami 60 tagjai.

Párisból Jan. 22 ikén. — A' Frantzia Republikának osztályai, mint a' nemzetnek közönséges képviselõi, sok olly dolgokat terjesztettek a' Kormányfzék eleibe, a' mellyeknek eszközöltéseket látni kívánnák, mint p. o. 60 osztály a' közönséges adónak helyesebb fel osztását kívánnya: 62 a' Statusnak költsönözött pénzeiknek vizsgálva fizetését, 54 a' juh tartásnak meg jobbítását; 74 a' nemzeti erdõknek el rontatások ellen panaszolkodik — 90 a' kétéskedésnek; 72 a' fábrikáknak virágoztatását 84 az ispotályoknak keveslegét sajnállyá, és azt kívánnya, hogy azok

a' jószágok, a' mellyek a' revolutió ideje alatt a' kegyes institutumoktól el vétetődtek, 's el adat-
tak, adattassanak azoknak vizsgálza; 94 a' tömlö-
tzsnek lanyarúsígos állapotja ellen panaszolko-
dik; 99 az országos és melleleg lévő utaknak
rossz vóitok ellen; 61 a' házaknak meg jobbita-
tásokat ohajtya; 82 jobb iskolai intézeteket ki-
vált; 62 azt a' jó rendet magasztallya, a' melly
szerént a' törvények végbe vitetődnek; 30 minden
vallású lakosoknak szabadságot akar adatni; 4
pedig azt ohajtya, hogy a' papok közönséges vi-
gyázat alatt legyenek s. a' t.

Straszbürgből Jan. 25-ik napján. Tegnap
előtt, éjjeli 10 órakor két versben tapasztaltatott
itten földindulás, a' melly északtól dél felé tar-
tott, az ülő székek és nyoszolyák refszettek a' szo-
bakban; néhány helységekben nagyobb mérték-
ben tapasztaltatott a' föld meg rendülése mint
nálunk. — Azok a' Commisariusok, a' kik az
árvizekkel be öntetett helységeknek meg tekinté-
sekre küldettenek, igen gyászosan rajzollyák le
azoknak állapotját, sokkal nagyobb azoknak in-
sége, mint sem gondolták vólna. — Minden nap
fok házak és tsürök omlanak öfzve azok közzül
a' mellyek a' ki áradt, és most meg fagyott vi-
zekben állanak. — Sok barom fült meg a' viz-
ben, fok azután hüllott el, fok még most is be-
teg. — Szomorúan kell a' jövendő időre tekinten-
ni, a' szántóvető embereknek nints vetni valójok,
nints fölőjök, a' mibe magot vethetnének, minden
jó földet öfzve rongált a' izárazra ki omlott özön
víz.

A' Konzuláris újság, a' *Moniteur*, így adja elő
vóltaképpen az Egyiptomi Beyknek szomorútör-
ténethetket, a' melly ezen országnak a' Porta ke-
zére való vizsgálza térésevel érte őket:

Még a' békeffégek meg készülése előtt meg-
határozta vólt a' Császár, hogy a' Beyk' ország-

lásának Egyiptomban véget vessen: de csak a' Nagyvezér és Kapitánbascha tudták a' Császár' feltett széljét. Eltakarodván a' Frantzia seregek Egyiptomból, a' Kapitánbaschaa' több Beyk között hetet magához hivatott Alexandriába, hogy, mint nákiek jelentette, az ő helyre való állíttatásokról rendeléseket tegyen. A' Beyk örömmel megjelentek nálla, és ő is leg nagyobb becsüllettel fogadta őket: hanem nagyon elment minden kedvek, midőn azt hallottak a' Kapitánybaschától a' Császár' nevében, hogy eddig való országlassokról le kell mondaniok, és Konstantzinápolyba kell menniek.

„A' Nagyvezér is hasonló képpen tselekedett Cairó vidékein; ő is árestáltatta az ott tartózkodó Beyket, és hasonló letzkét adott eleikbe: csak Elfy és Abondiab Beyk szökhettek el. A' történet nagy felindulást okozott a' külömbkülömb gondolkodású fejekben. A' Kapitány-Bascha egy kis hajóra ültette a' 7 Beyket, hogy Alexandriából a' tengerre a' maga Admirálsi hajójára küldje, s az után Konstantzinápolyba vigye őket. Az evezés közben kérték ezen Beyk a' kis hajó kormányosát, hogy vigye vízfűzűket a' partra: de látván, hogy nem telyesíti kérésüket, kardot rántottak, és erőszak által próbálták meg menteni magokat, hanem szerentsétlenül, minthogy négyen el estek, hárman pedig sebeket kaptak. — Az Anglus fő vezér Hutchinson meg szánta a' szerentsétlenek történetit, és a' Császár' további rendeléséig a' maga óltaima alá vette őket. —

„Végezetre tsakugyan a' lett a' dologból, hogy a' Nagyvezér a' Beyket mind öfzsze gyűjtetvén, eleikbe terjesztette, hogy mind önnön bátorságokra, mind pedig Egyiptomnak jövő megártódására nézve, elkerülhetetlenül fel kellene nékiek az ő eddig való hatalmokat áldozni;

A Császár egyéb eránt meg fogná nékiük minden
 vázagaikat és birtokaikat hagyni; leg nagyobb
 tisztségekre és rangokra fogó őket emelni, etc.
 Mind ezeket az ígéretek pedig az Alkoránra va-
 ló esküvés által is meg pészétele a' Nagyvezér.
 A' Beyk e' ízerént, látván hogy egyebet nem te-
 hetnek, fejet hajtottak; eddig való hatalmokról
 le mondottak; le mondásokat írásba foglalták,
 Konstantinápolyba küldötték. 's hogy magok is
 ugyan ott meg fognak jelenni, szentül meg ígér-
 ték. —

„Lassan lassan itt is visszfa térnek ez sze-
 rént a' dolgok azon sarokba, a' mellyből ki
 estek vólt. Ezen ül Egyiptom is a' többi Török
 tartományok' rendtartásuk ízerént fog' kormá-
 nyoztatni; Ba chaságokra osztatik fel, és Baschák
 által igazgattatik; a' Beyknek eddig vólt ka-
 tonáik az úgy nevezett Mamejukok, Jantsárokká
 tételnek, és mint más tartományokban a' Csá-
 szár' zsoldján tartatnak. Egyiptomnak partjai,
 nevezetesen pedig Alexandria, meg erőssítetnek,
 hogy ne olyan könnyen szállhasson ki ez után az
 ellenség oda, mint eddig.“

Batava Respublika.

Az utólsó revolutió ólta mindenek tsendesség-
 ben vagynak a' mi Respublikánkban. A' közön-
 séges tárfalkodásokban a' politica dolgokról sen-
 ki emlékezni sem akar, a' nemzet nagyobb része
 minden figyelmetességet a' kereskedésre, és az
 addig szenvedett károknak néminémüképen való
 ki pótolására fordította. — A' mi napkeleti és
 napnyugoti Indiákra készült flottáink már el evez-
 tek. —

A' Frantzia armádia egy bizonyos jelentés-
 ízerént még most is 340,000 nehéz és könnyű gya-

leg katonából, 6000 lovasból, 12000 lovas és közönséges artilleristából, és 8000 hidat építő, minasásó 's több efféle emberekből áll. — Egy illy soppant armádia a' békellégidőjén is fok költségbe kerül.

A' Frantzia Respublikának eddig vólt követje polgár *Semonville*, ma reggel indúlt el Párisba. Tőlünk lett elmenetele előtt nemtsak az hogy a' bé vett szokás szerént a' Kormányzék Presidensitől személyesen bútsut vett, hanem egyszermind írásban is be adta azt, mellyben a' Batava Respublikának közönségessen, és a' Kormányzéknek különösen eránta mutatott sziveslégét leg bizelkedőbb ki fejezésekkel közlöni. Ezt az írást illy szókkal zárja bé: Polgár Presidens! Hítelle el azt az Ur magával, hogy a' Batava Respublika állandó boldogsága leg első tárgya a' Frantzia Fő Kormányzék leg elevenebb szorgalmatosságának, és minekutánna ezen tekintetre méltó nemzetnek mástól való nem függesét eszközölte volna, most abban foglalatoskodik, hogy ennek boldogságát tántorithatatlan fundamentomra épithesse s. a. t."

Olasz Ország.

Nápolyból Jan. 5-ikén. Az Orosz 3 fregátok még most is kikötő helyünkben vagynak, és az itt lévő Orosz katoná őrizettel egyetemben mind addig itt fognak maradni, valameddig meg nem határozódik, mellyik Európai Hatalmasság fog ennekutánna a' Máltai szigetben katoná őrizetet tartani. — Az itt lévő Orosz katonaság igen szoros katoná fenytéket tart, de bezzeg félnek tőlle a' Lazaronik és Kalabrusok. A' városunkban fekvő Nápolyi Kir. katonaságnak nyóltz, vagy kilentz ezer főre megyen a' száma. A' Nápolyi armádia lassan lassan Auszriai lábra fog ál-

ltatni, ennek is fejr lészén a' monturja, és tsak a' hajókáknak lziok alai fog egyik regiment a' másiktól meg különböztetni. — Az Egyiptomból visszfa tért Anglus hajok, a' Maltai kikötő helybe, mint leg jobb kezek ügyébe valóba evez-
tenek bé.

A' Siciliából oda küldött eleséget jó áron vásárollyák meg. — Apró hajókon sok Anglus főbadi tisztek jönnek hozzánk, a' kik Frantzia és Német Országokon útnak hazájokba kerezttül. — A' Nápolyi Fels. Király még most is *Palermoban* vagyon, a' Szárdinai Király pedig itt nálunk, és olly maganosságban él, hogy a' templomokon kívül fen:mi közönséges helyen meg nem jelenik.

Nagy Britannia

Nem csak a' Frantzia, hanem az Anglus katonák közzül is sokak jöttek Egyiptomból megvakúlva haza: hanem az utólsók közzül már sokak visszfa kapták az Anglus Orvosok segedelme által szemeik világát. Reménlég van, hogy a' Frantziák is visszfa fogják kapni, minthogy az Anglus Orvosok a' Frantzia Orvosokat is megtanítját vagy már talám meg is tanították az Egyiptomból hozott vakfág ellen való orvasságra. Az Egyiptomi vakfág az Europai vakfággal nem egy tulajdonságának taláztatott lenni.

A' *Bantry* nevü öbölben rebellált hajós legények közzül, a' Portsmouthi kikötőhelyben tizenegygyet már halálra ítétek és fel is akasztottak. A' tsaknak 200 szat vágtak a' mezítelen hátára. — Micsanfág más nevezetes bünöföknek protzellusok is foly különbkülömbö Anglus katoná ítélték előtt. A' Goréi volt Kormányozó *Wall*, mint szántszándékkal való gyilkos, halál.

ra íteltett, azért, hogy a' rabszolgák által *Arstromg* nevü altisztre 8 százat vágatván, ez meg hólt. Az ő felakasztatása azonközben még el halasztott; remélik, hogy kegyelmet nyernek néki a' felesége és más jó emberei a' Királytól. — Egy Alhadnagy azért van éppen Itélőszék előtt, hogy egy kis hajón az embereit gyakorolván, és egy hajós legény a' parantsolatot nem jól telyesítvén, a' Hadnagy kapta az evező lapátot, és úgy föbeütötte véle a' legént, hogy szörnyü halált hólt, 's több e' félek.

Magyar Ország.

Pápiról 31-ik Januar. 1802.

A' múlt Januariusnak 15 ik napján költ Magy. Kurirban, a' Borsod-Ahármegyei tudósító Ur a' *Nadragulya* gyökerét, másképpen *bü. öknek* láttatik nevezni, holott e' kettő egymástól különbözik, és egymással tsak formajára, és classisára nézve is confundálhatatlan fü. *Nadragulya* deakul *Belladonna* (lásd Apátzai, Lumnitzer Taxa Pofoniensis 1745 s. a. t.) *Bürök* deakul *Cicuta*. Ez meg lehet, hogy tsak nyomtatásbéli hiba, és a' két szó közzül az *és* maradt ki: szükséges mindazáltal a' nyelvet illy tsekély hiba következésitől is óltalmazni, ne hogy más el higgye azon két nevezetet synonymumnak lenni, és úgy élvén vele zavarítsa a' Magyar nyelvet.

Doct. Zsóldos:

Palotáról, Veszprém Vármegyéből. Jan, 16-dikán.

A' Magyar Kurirnak a' tehén himlőre nézve tett betses jegyzései engemet is ugyan azonról, egy dologra tettek figyelmetelté, a' mellyet, úgy vélem nem lesz utolsó gondolat közönségeifé ten-

ni. Tavaly, májusban egy szép fiatal egészséges tehenem meg elven, három hét múlva teti lett az egész tögye apró tsómókkal, a' mellyek meg evesedvén, ki fakadtak 's a' szopós borjunak az orrára el ragadván, azon is meg varasodtak. Ezt a' nyavalyát a' köz nép is esméri ezen a' részzen, 's annyit tapasztalt róla, hogy a' tehenek utánna igen egészségesek. — Valyon nem ez e' az a' ditséretes tehén himlő, a' mellyet eddig csak Anglia esmért? 's miért nem adhatnának a' mi szép puztai teneneink szint olyan bettes himlő matériát, mint az Anglus tehenek adnak? Ezt az Orvos Urak vizsgálják meg.

(Ezen sokat ígő tárgyról bővebb tudósítást kíván a' M. Kurir, minekutánna a' dolognak mi-volta, ahhoz értők által megvizsgáltatik, s a' további tapasztalás által, kétféleg kívül valóvá tétődik).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Jelentés.

Itt Bécsben, egy igen szép monetaria gyűjtemény találtatik el adó, a' mellyben Sz. István Királytól fogva, tsak nem minden Magyar Királyoknak, és Erdély: Országi Fejedelmeknek arany és ezüst pénzei, formalis aranyakban és tallérokban, nem különben, néhány Magy. Országi városok ostromlásának emlékezetére vert ezüst nummismák, nagy izámmal találtatnak. A' kinek kedve leszen ezen bettes gyűjteménynek megszerzésére, bővebb utasítást vehet a' Magyar Kurir Íróitól.

Nagy Váradi Canonok néhai Ganótzai Antal Ur Biblióthécsjának nagyobb része tsak ugyan

Nagy Váradon Juricskai László Úr gondoskodása alatt tartattatván, az felsőbb rendűlékekhez képest annak kótyavetye által leendő eladását a' következő Martius 4. dik 's utánna következő napjaira határozta meg, jelentvén, hogy a' ki annak miben létét kívánja tudni, magát az eránta teendő Correspondentiába teheti a' jelentett Bibliothékának Gondvifelőjével.

Mundt G. Wilhelm Úrnak, ez a' kis munkátskája: *Burgheim unter seinen Kindern &c. &c.* —

Szükséges jegyzésekkel meg bővitve, nállam Magyarúl nem csak készen van; hanem rövid időn már Kallán a' sajtót is el fogja hagyni. Ezt csak azért jelentem, hogy ha valaki, olyan tzeiből mint én a' gyermekek kedvéért ki akarná adni; nem szükség hogy már magát tovább fászfassa. —

Gál András
Götzsi Rét. Pred.

Rövid rajzolattya azon Munkának, mellyet a' gyakorlottabb értelmű, 's a' magok körül való látásban századjokkal együtt haladni kívánó nem Orvos Hazafiak kedvéért ki adni szándékozik az alább irt. Az egész Tárgy, minden izeibenn, azonn formábann fog a' nevezett érdemes Közönség előtt megjelenni, a' mellyhe azt, Browne, 's más újabb Természet Fő Búvarinak, mély bé látása, 's gorlos munkállága öntötte, ezen Titulus alatt:

Zoofilus vagy Élet Baráttya.

Főbb pontjai ezek: Mi az organizált, 's mi a' nem organizált test? Mi közötülések van ezeknek egymással? Mi az élet? Az egésség? A' Betegség? Az halál? Mellyek ezek' lehetőségének leg főbb, fel-tételei. Mellyek valóságos lételemek okai? Miképp eszközlik ezen okok, az életet, egésséget, betegséget, halált? Mennyiben függenek ezek a' szabad akaratól? Meddig terjed az Orvos munkásságának határa? Meddig a' beteg helyes kívánságának kerülete? Az ember fogantatásától fogva születéséig, ettől fogva ifjúfágáig, ettől fogva meg állapotodott koráig, ettől fogva a' vénlépig, ezen szakaszoknak nyavajái s. a. t. Mi a' Temperamentum? hányféle? nyavajái? s. a. t. A' nemi-külömbőség? nyavajái? A' szokás? ennek ereje? A' különös Termézet? (Idiosinkrazia).

A' Munkának czélja ez: hogy az Olvasót azon pontra állítsa, a' mellyről magát, a' mennyiben ő a' Termézet szüleménye, minden oldalról meg látván, az erőszak' ország útján szembe jövő romlások elöl kitérhesse; a' Termézet ösvényén feléje ballagókat hátráltathassa; 's a' benne termett, 's tulajdon meg tartását sürgető Isteni szóra szüntelen figyelmezzen.

Szabadszálláson, 28. Jan.

Kis Kún Districtusi Orvós
Szulykó János.

